

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Klagshamnsskolan i Malmö kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Klagshamnsskolan. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Klagshamnsskolan i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

I vilken utsträckning omfattas slöjdamnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdamnet omfattas i låg utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande områden:

- Organisera så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt.
- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 18 november 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller med post till Skolinspektionen Postadress: Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:12686) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarna ger eleverna stöd i att utveckla olika idéer och använda olika strategier för att lösa en uppgift. Lärare uppger i intervju att en arbetsprocess inleds med att de instruerar om uppgiften samt de tekniker som ska användas. En lärare i materialinriktning trä och metall berättar att hen brukar dela upp en arbetsprocess i fyra steg i syfte att förenkla för eleverna och sedan beskriver ett steg i taget. En lärare i materialinriktning textil uppger att hen har genomgångar och sedan tar fram skriftliga instruktioner som eleverna kan återkomma till när det behövs under arbetet. I nästa steg får eleverna rita skisser. Elever uppger i intervju att de använder sig av tidigare elevarbeten eller bilder från hemsidor och sociala medier för inspiration och idéer. Elever i årskurs 9 som arbetar med egna projekt berättar att de inledde arbetet med att samla bilder från internet samt färg- och tygprover som de använde i inspirationskollage innan de skissade fram sina produkter. Elever berättar att de oftast ritar flera skisser

innan de tar fram ritningar med mått, vilka sedan blir ett viktigt stöd för dem i arbetet. I intervju berättar elever att de får återkoppling på sina ritningar av lärarna, exempelvis att vissa mått behöver justeras. Elever uppger att lärarna uppmuntrar dem att utveckla sina idéer under arbetets gång samt ger exempel på hur de ändrat sina projekt efter att ha kommit på nya tankar. Exempelvis berättar en elev att hen hoppat över detaljer i applikationer på en tröja för att hinna slutföra sitt projekt inom den givna tidsramen. En lärare uppger i intervju att hen hade en elev som sydde en klänning efter mönster men sedan fick en idé om hur hen ville göra ändringar utanför mönstret. Läraren berättar att hen förstod att det skulle bli svårt att genomföra men lät eleven pröva sin idé, eftersom att pröva sig fram och hitta olika lösningar är viktigt för att utvecklas inom slöjdamnet.

Lärarna ger eleverna löpande stöd under pågående arbetsprocess genom dialog och formativ återkoppling. I intervju berättar lärare att elever kan få stöd på olika sätt, exempelvis av genomgångar i grupp eller enskilt. Lärare lyfter vikten av att inte servera elever färdiga lösningar utan låta elever själva lösa problem som uppstår och på så sätt öka sin förståelse för slöjdprocessen. En lärare i materialinriktning trä och metall berättar exempelvis att hen inte brukar ta fram verktyg åt eleverna utan ber eleverna att själva ge förslag på lämpliga verktyg för ändamålet. Under Skolinspektionens lektionsobservationer observeras en lärare i materialinriktning textil handleda en elev som undrar vilken söm hen ska använda när hen syr en necessär. Läraren förklarar hur sömmar skiljer sig åt och visar på sömmarna i sin egen tröja, men låter eleven själv komma fram till vilken söm som är lämpligast. Elever uppger i intervju att lärarna visar hur de ska göra utan att ta över deras arbete eller göra arbetet åt dem. En elev ger som exempel att en lärare i materialinriktning trä och metall brukar visa på egna träbitar innan elever får pröva på sina egna arbeten. En annan elev uppger att en lärare i materialinriktning textil brukar be elever som broderar att tänka tillbaka på tidigare projekt där de fått brodera och ta stöd av hur de gjorde då.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att eleverna får möjlighet att dela erfarenheter med varandra i ett gemensamt lärande.

Undervisningen är utformad så att eleverna oavsett kunskapsnivå stimuleras till utveckling. Lärare och elever berättar att eleverna oftast inleder terminen med en gemensam uppgift men att de kan välja att utföra uppgiften på olika sätt och med olika svårighetsnivåer. Exempelvis uppger elever i intervju att necessärer kan tillverkas med fler eller färre detaljer och att brickor kan tillverkas i ett material eller en kombination av material. Under Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning textil syr

en elev som redan är klar med sin necessär ett linne efter egen formgivning. Läraren stämmer av med eleven om hen är intresserad av att lära sig sy efter mönster som nästa steg. I intervju berättar lärare att elever arbetar utifrån sina egna förutsättningar och drivkrafter och att lärarna möter eleverna på den nivå de befinner sig på. En lärare i materialinriktning textil berättar att ett sätt att motivera elever är att skapa produkter för verkliga mottagare. Läraren berättar om en elev som inte var så engagerad i de byxor hen sydde tills hen kom på att hen skulle ge dem till sin pappa. Då ökade elevens engagemang och eleven slutförde arbetet med omsorg. I intervju berättar elever att lärarna uttrycker höga förväntningar på eleverna men också ger dem stöd att lyckas i arbetet. Under Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning trä och metall ska en elev markera med en körnare var ett hål ska borrar i en metallbit genom att slå på körnaren med en hammare. Eleven säger till läraren att hen är nervös eftersom hen vet att hen bara har en chans på sig att få det rätt. Läraren säger att hen tror på eleven, att det kommer gå bra, varefter eleven slår med hammaren och får till en markering som hen blir nöjd med.

Undervisningen varierar så att eleverna får möjlighet att samarbeta med andra elever för att dela erfarenheter och utveckla sitt lärande. Lärarna uppger att eleverna i första hand arbetar enskilt men att de även planerar för tillfällen då elever får arbeta i grupp eller på andra sätt lära av varandra. Exempelvis arbetar elever i årskurs 8 i materialinriktning textil i grupp kring hållbarhetsfrågor kopplade till bomullsodling och textilindustrin som de sedan presenterar för varandra. I materialinriktning trä och metall hålls reflekterande samtal efter genomförda projekt i helklass i årskurs 7 och i grupper i årskurs 8. I årskurs 9 presenterar elever enskilt sina slutreflektioner för klassen för att dela sina erfarenheter om hur de arbetat, vilka val de gjort och varför de gjorde dessa. Elever bekräftar detta i intervju och tillägger att lärarna även uppmanar eleverna att hjälpa varandra om någon exempelvis hunnit längre och vet hur ett moment ska göras. Lärare uppger i intervju att fördelen med att elever arbetar med samma uppgifter är att eleverna får en gemensam bild av arbetsprocessen och kan hjälpas åt i olika moment.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna löpande reflekterar över arbetsprocess och resultat tillsammans med läraren.

Eleverna får möjligheter att på olika sätt reflektera över sin arbetsprocess tillsammans med läraren samt utvärdera och bedöma resultatet av sitt arbete. Av dokument som begärts in från huvudmannen samt av intervjuer med lärare och elever framgår att eleverna får reflektera över sin arbetsprocess både löpande och vid färdigställandet av en produkt. Lärare

uppgger i intervju att de ställer olika reflekterande frågor till elever under lektionerna. Exempel på frågor är vad elevernas nästa steg är i arbetsprocessen, om de kan komma på alternativa sätt att göra något på eller vad de hade gjort om läraren inte var där. Vid Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning trä och metall hjälper en lärare en elev som ska forma rostfritt stål med en hammare. Läraren frågar eleven vad hen tror händer om metallbiten vinklas lite. Eleven säger att metallen troligtvis formas snett. Läraren uppmuntrar eleven att fortsätta hamra men att ta loss metallbiten då och då för att se till att metallen formas som eleven vill. På lektionsobservationen i materialinriktning textil syr en elev fel på symaskin och behöver sprätta och sy om. Eleven frågar läraren varför det blev fel, varpå läraren berömmar frågan och förklarar det för eleven som sedan syr om på rätt sätt. I intervju med lärare och elever framkommer vidare att när elever är klara med en uppgift får de reflektera kring ett antal givna frågor. Frågorna handlar bland annat om vad som varit svårt, vad som fungerat bra samt om eleverna skulle gjort något annorlunda om de hade gjort om processen. I materialinriktning trä och metall görs detta muntligt medan det i materialinriktning textil sker skriftligen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i flera delar möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen i viss utsträckning ger eleverna fördjupad förståelse och kunskap om olika material. Däremot får eleverna kunskaper om olika slöjdmetoder som bidrar till hållbara slöjdprodukter.

Eleverna får endast delvis fördjupa sina kunskaper om olika materials egenskaper samt hur materialens ursprung och framställning påverkar miljön. En lärare i materialinriktning trä och metall uppger att hen brukar prata om förnybara respektive icke-förnybara material inom slöjdinriktningen när hen vet att läraren i naturorienterande ämnen pratar om detta i sitt ämne, vilket flera elever också lyfter i intervju. Elever berättar vidare att de i materialinriktning textil fått undervisning om återvunna textilier utöver grupparbetet om bomullsproduktion och textilindustrin som de genomför. Utöver detta kan elever dock inte ge exempel på att de i undervisningen fått lära sig om olika materials egenskaper utifrån ett hållbarhetsperspektiv, eller hur materialets framställning och transport påverkar miljön. Lärare berättar att materialkunskap inte ges så mycket plats i undervisningen men att det händer att elever får sådan information i enskilda samtal. Som exempel uppger lärare att de i samtal med elever bland annat kan ta upp att det finns lövträd och barrträd, att träslag har olika hårdhetsgrad och att tyg kan vara vävt eller stickat.

Eleverna får kunskaper om olika slöjdmetoder som bidrar till slöjdprodukter som är användbara, välgjorda eller håller länge. I intervju berättar lärare att de säger till eleverna att de ska tillverka sina produkter med sådan kvalitet att det skulle gå att sälja dem. Exempelvis uppger lärare att de lär elever att klippa av lösa trådar, välja rätt tråd för rätt tyg samt uppmanar elever att lacka eller olja sina träprodukter för att de ska hålla längre. Elever bekräftar i intervju att lärarna betonar vikten av noggrannhet i arbetet och uppger att läraren i materialinriktning trä och metall exempelvis kan be dem att slipa mer på sina produkter. En elev berättar om hur hans träbit fick en spricka och hur hen då fick hjälp av läraren att laga den så att hen inte behövde ta en ny bit. Elever berättar vidare att de i undervisningen lärt sig att ta tillvara spillbitar i trä och tyg och använda dem när de behöver någon liten del, exempelvis som provbitar för att prova en ny teknik på. Under Skolinspektionens lektionsobservation i materialinriktning textil observeras en lärare uppmana en elev att provsy en ny typ av söm på en provbit först medan en annan elev får se om en söm lite längre in från kanten för att den ska bli mer hållfast. Vid lektionsobservationen i materialinriktning trä och metall betonar läraren under hela lektionen vikten av att eleverna behandlar metallen de arbetar med varsamt, då metallen annars lätt knäcks.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Eleverna får göra egna val av metoder som bidrar till resurshushållning och undervisningen ger eleverna tillfällen till reflektion över hur det egna arbetet kan påverka miljön. Av dokument som Skolinspektionen har begärt in från huvudmannen framgår att elever i en årskurs får återbruka jeansstyg och använda som detaljer i andra produkter. Vidare får elever i årskurs 9 som arbetar med egna projekt göra val som bidrar till hållbarhet då de ska infoga element av återbrukat material i sina produkter i materialinriktning trä och metall respektive textil. Elever uppger att läraren i materialinriktning textil uppmuntrar dem att ta med trasiga kläder hemifrån och laga eller sy om på lektionstid, vilket några elever också gjort. Lärare berättar att resurshushållning även kommer in i undervisningen bland annat genom att elever lär sig klippa respektive såga effektivt i material så att materialet räcker längre, samt att elever får lära sig att städa efter lektionen så att inget material slängs i onödan eller hamnar på fel ställe. Vidare ges elever möjlighet att reflektera över hur det egna arbetet påverkar miljön. I materialinriktning textil får elever exempelvis se filmer om hur textilier tillverkas och om ämnen som "snabbmode" för att sedan reflektera över miljöfrågor kopplade till det som lyfts i filmerna. Lärare uppger att eleverna även reflekterar över miljö- och hållbarhetsaspekter i sin slutreflektion när de färdigställt ett föremål. Eleverna ska då bland annat reflektera kring sina materialval och hur arbetet påverkat miljön.

Identifierat utvecklingsområde

Utvecklingsområde 1

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Ge eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Av läroplanen framgår att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola har fått kunskaper om förutsättningar för en god miljö och en hållbar utveckling och kunskaper om och förståelse för den för ämnet slöjd framgår bland annat följande gällande hållbar utveckling. Slöjd innebär manuellt och intellektuellt arbete i förening vilket utvecklar kreativiteten och handlingsberedskapen samt stärker tilltron till den egna förmågan att hantera olika praktiska problem i vardagen. Detta är

betydelsefullt för individens och samhällets utveckling och för att främja hållbar utveckling. Eleverna ska också ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Därigenom kan undervisningen bidra till att eleverna utvecklar ett miljömedvetet förhållningssätt.¹

Motiveringen till utvecklingsområdet är att undervisningen endast i viss utsträckning bidrar till att eleverna får fördjupade kunskaper om olika materials egenskaper utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Genom att utforma en undervisning som synliggör olika materials egenskaper, ursprung, framställning och transport ur ett hållbarhetsperspektiv kan eleverna få en fördjupad kunskap och förståelse om hur olika material påverkar miljön.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärarna ger eleverna en undervisning som bidrar till fördjupad förståelse och kunskap om olika material utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i låg utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Granskningen visar att rektorn endast i viss utsträckning har organiserat slöjdämnet så att elever oavsett könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

¹ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

Rektorn har delvis organiserat så att flickor och pojkar möts i slöjdundervisningen, men ser inte till att elever i årskurs 9 får göra ett medvetet och underbyggt val av materialinriktning. Rektorn uppger att samtliga elever läser båda materialinriktningarna växelvis under årskurs 7 och 8 samt att slöjdgrupperna i dessa årskurser är könsblandade. Inför årskurs 9 får eleverna däremot välja materialinriktning och av intervjuer med såväl rektorn som lärare och elever framgår att valet inte är medvetet och underbyggt utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Lärare berättar att eleverna väljer materialinriktning fritt, men att lärarna inte alltid kan tillgodose elevernas önskemål på grund av begränsat antal platser i respektive slöjdsal. Lärare uppger vidare att de kan ha enskilda samtal med elever för att uppmuntra dem att välja en materialinriktning som de har goda förutsättningar att lyckas i, men de ger ingen generell information till eleverna inför valet. Av inskickad information från huvudmannen framgår att de flesta flickor i årskurs 9 valt materialinriktningen textil och att de flesta pojkar valt materialinriktningen trä och metall, vilket bekräftas av lärare och elever i intervjuer. Såväl lärare som elever uppger i intervjuer att inga lärare har problematiserat eller samtalat med eleverna om könsstereotypa val. Rektorn konstaterar att det finns ett könstraditionellt mönster i hur eleverna väljer men uppger att det numera ändå är fler elever som går emot normen i sina val än det var för ett par år sedan. Vidare uppger rektorn att eleverna har möjlighet att kombinera material från båda materialinriktningar och ger som exempel att vissa elever tillverkat pallar med en ram av trä och en sits av tyg. I intervjuer tar lärare och elever upp fler exempel på produkter där olika material kombineras, så som metallfigurer monterade på träplattor, fodrade klockfodral och brickor gjorda av trä och kork.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i begränsad utsträckning lyfter föreställningar och normer om kvinnligt och manligt med eleverna.

Lärarna arbetar sällan för att vidga elevernas perspektiv om kvinnligt och manligt. Lärare uppger i intervju att de inte lyfter några speciella aspekter kring jämställdhet och att det heller inte kommer upp spontant i undervisningen genom att elever ställer frågor kopplat till det eller ifrågasätter något som lärarna planerat. Av dokument som Skolinspektionen har begärt in från huvudmannen framgår att både flickor och pojkar får prova en bredd av metoder och tillverka olika föremål i slöjdundervisningen i årskurs 7 och 8. Lärare ger dock inga exempel på att de aktivt utmanar elever att göra icke-könstraditionella val när eleverna får välja projekt själva i årskurs 9. I intervjuer med elever berättar en flicka i årskurs 9 att hon tillverkar ett smyckeskrin medan en pojke uppger att han syr en skjorta. Elever kan i intervju inte ge exempel på hur

jämställdhetsfrågor tas upp i slöjdämnet men uppger att både flickor och pojkar ges samma förutsättningar att prova olika metoder och material i slöjden.

Identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsområde 2

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Organisera så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.²

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorn inte organiserat så att det val av materialinriktning som eleverna i årskurs 9 gör varken är medvetet eller underbyggt utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Genom att rektorn ser till att flickor och pojkar görs medvetna om traditionella könsmonster och uppmärksammas på hur dessa könsmonster begränsar elevernas lärande, val och utveckling ökar möjligheten till ett underbyggt val. Dessutom ökar möjligheten att normerna kring vad som anses kvinnligt och manligt utvecklas samt att traditionella könsroller motverkas.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn organiserar slöjdämnet så att elevernas val av materialinriktning görs medvetet och underbyggt.

² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

Utvecklingsområde 3

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete även behöver inledas inom följande område:

- Reflektera och diskutera löpande olika frågor kring jämställdhet med eleverna samt utmana eleverna i val av material och metod utifrån föreställningar om kvinnligt och manligt.

Av läroplanen framgår att skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. I enlighet med grundläggande värden ska skolan också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.³

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärare sällan lyfter frågor kopplat till jämställdhet med eleverna i slöjdundervisningen. Genom att synliggöra och diskutera traditionella könsmonster samt utmana de föreställningar som flickor och pojkar kan ha, ges eleverna möjlighet att utveckla en ökad medvetenhet om könsbundna normer. Detta kan i sin tur bidra till att motverka begränsningar i deras vardag och i framtida val, exempelvis vad gäller utbildning och yrkesinriktning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ser till att lärare löpande reflekterar och diskuterar olika frågor kring jämställdhet samt utmanar eleverna i val av material och metod utifrån deras föreställning om kvinnligt och manligt. Skolverket har material som kan användas i detta arbete.⁴

³ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁴ [Aktivt jämställdhetsarbete i skolan - Skolverket](#) hämtad 2026-05-25.

På Skolinspektionens vägnar

X Roger Persson

Beslutsfattare
Signerat av: Roger Persson

X Maria Hermansson

Föredragande
Signerat av: Maria Hermansson

I handläggningen av ärendet har även utredaren Ann Goliath-Pillola deltagit.

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Klagshamnsskolan den 24 april 2026. Besöket genomfördes av utredarna Maria Hermansson och Ann Goliath-Pillola.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Malmö kommun med förskoleklass och grundskola, årskurserna 1–9. Förskoleklass och årskurserna 1–6 ingår inte i granskningen. På skolenheten går cirka 700 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn och biträdande rektor
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁵

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁶ Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.⁷

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁸

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁹

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.¹⁰ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

⁵ 26 kap. 20 § skollagen.

⁶ 1 kap. 4 § skollagen.

⁷ 1 kap. 5 § skollagen.

⁸ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

⁹ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁰ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.¹¹

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.¹²

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hanterverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom ”slöjdens arbetsprocesser” handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

¹¹ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹² Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.¹³

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁴

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹⁵

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹⁶

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

¹³ Ibid.

¹⁴ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹⁵ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹⁶ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.¹⁷

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁸

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁹ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.²⁰ På skolenhetsnivå ansvarar rektorn för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.²¹

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektorn:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

¹⁷ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁸ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

¹⁹ 2 kap. 9 § skollagen.

²⁰ 2 kap. 10 § skollagen.

²¹ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.²²

²² Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.